

66830

030048221

Podrobni učni načrt

za risanje

na razdeljenih dvorazrednih ljudskih
šolah postojnskega okraja
(s poldnevnim poukom),

sestavljen na podlagi normalnega učnega načrta
za risanje na občnih ljudskih šolah, predpisanega
z ukazom ministra za bogočastje in nauk z dne 15.
septembra 1911, št. 27348, in navodila k normal-
nemu učnemu načrtu za risanje, izdanega z ukazom
ministra za bogočastje in nauk z dne 5. junija 1912,
št. 16413.

Izdelala

okrajna učiteljska konferenca leta 1914.

•••••

Začasno potrjen z odlokom c. kr. deželnega šolskega
sveta z dne 7. oktobra 1914, št. 6908.

Izdal in založil c. kr. okr. šolski svet v Postojni
leta 1914 pod števil. 2551.

Tiskal Maks Šeber v Postojni.

Učni smoter.

Učenci naj se usposobijo, da morejo upodabljati enostavne naravne oblike in predmete svojega obližja po nazoru in po predstavi.

Razvija naj se jim zmisel za preproste namenu primerne okrase.

Spoznavali in upodabljali naj bi točno najvažnejše geometrijske osnovne oblike.

1. razred	2. razred
1., 2. in 3. šol. leto	4., 5. in 6. šol. leto
Poučuje se skupno z jezikovnim, računskim in nazornim poukom, da se razvije sposobnost opazovanja in upodabljanja po načelih za risanje po predstavi. Snov dajo enostavni predmeti iz učenčevega obližja, povesti in dogodki.	Upodablajo naj se enostavne, ploskovno učinkujoče reči in naravni predmeti po nazoru; upošteva naj se barva, kjer to dovoljujejo razmere. Predmeti s premočrtno in krivočrtno, somerno in nesomerno osnovno obliko. Enostavni okraski skupno z risanjem predmetov, kolikor dopuščajo razmere in se je mogoče ozirati na domačo narodno umetnost. Izvajajo naj se geometrijske osnovne oblike iz naravnih oblik: premica, kot, ravni lik, geometrijsko telo. Risanje v omaljenem merilu skupno z domoznansvenim poukom. Navod o rači črtala in merila. Za dečke: Načrti enostavnih predmetov. Za deklice: Vzorci za ženska ročna dela.
Na vseh stopnjah: Vadijo naj se učenci risati po predstavi. a) že prej risane oblike, b) neposrednje prej opazovane oblike, c) prej ogledane oblike. Opazka: Povsod se mora primerno gojiti okus. Pri pouku naj se porabi vsaka prilika za delotvorno opravilo. Kolikor dovoljujejo razmere, se sme vaditi o priliki tudi narisavanje tega, kar so učenci slišali in čitali.	
Upodablajoči pomočki: pisalo in tablica, svinčnik in risanka, barvniki, risarski papir v raznih barvah.	vodna barva in čopič, kjer to dovoljujejo razmere, gumiran barvast papir in škarje, kjer to dovoljujejo razmere.

1. četrletje.

Mesec	1. razred		2. razred	
	Niž. sk.: 1. šol. leto	Viš. skup.: 2. in 3. šol. leto	Niž. skup.: 4. šol. leto	Viš. skup.: 5. in 6. šol. leto
September		Tablica, knjiga, zvezek s ščitkom. (Napis na ščitku z vodoravno črto). Risba s pisalom na tablici (2. šol. leto), s svinčnikom v risanko (3. šol. leto). — Paziti je na primerno razdelitev prostora na tablici ali papirju! — 3. šol. leto: Čut za pravo smer: Na niti obešeno sadje (obložena napeta nit, prosta-ohlapno viseča nit).	Krog kot prostolehna vaja. Žepni nož, napol, popolnoma odprt; pišec zaprt. — Risbe z barvniki. — Deklice pokladajo volnene nitke v razne oblike kotov, dečki tvorijo kote s palčicami. Špana, lovci in zajec. Risba s svinčnikom; prevleče se lah o s tinto ali barvniki. *)	Krog. Vse, kar je okroglo: ura, prstan, solnce, luna, žoga, balonček, kolo: a) skica s svinčnikom, b) z barvniki, c) lahko tudi z barvami. — Šesterokotnik, izvajani iz kroga. Šesterokotne zvezdne oblike. — List: kostanjev, javorjev ali dvije trte — po naravi. *)
Oktober		Posamezna šolska oprava: tabla, omara, miza, računalno itd. Skupina šolske oprave. Razdelitev prostora (na papirju). Posamezno pohiše: miza, stol, omara, klop, stenska ura. — Skupina pohišja. Razdelitev prostora. — (Barvniki in risarski papir v raznih barvah). Brv čez vodo; most čez globok jarek. Risbe z barvniki. — Ograja s ptičjo hišico. Risba z barvniki. Pojem „navpično“ in „vodoravno“.	Pravokotnik na raznih predmetih: zvezek, knjiga, pismo, okvir, vrata, okno, domina itd. Vodne barve in čopič. Nauk o barvah; temeljne (rmena, rdeča, vijolična, zelena). Nekaj predmetov v pravokotnikovi osnovni obliki z barvami: platnice, zvezek, pismo, zastava itd. Pojem „pravokotnik“. Domina. Črne pike na dominah se odtiskujejo s topim klinčkom, pomočnim v tinto ali v napol suho barvo. Izrezovanje domin in sestava v igri.	Krog: vaja z zamahom. Risba s svinčnikom, barvnikom na ovalni papir, s kredo na tablo. Krog v okrasu. — Srp, viseč na steni. — Jabolko — po naravi a) obris, b) silhueta, c) z barvniki ali barvami (5. š. l.). Bršljanov list: a) obris — blokiranje, b) z barvniki ali barvo. — Bršljanova vejica z listi: a) kot silhueta, b) z barvniki ali barvami. — Žarčeni princip, n. pr. pajčevina, cvetne rozete, solnični žarki itd. Žarki izhajajo iz središča. Kapela na holmu. Risba z barvniki. — Nauk o barvah; temeljne in iz teh mešane barve. Naravno mešanje barv na listu papirja.
November		Lestvica, koš, drevo (jablana). — Vrt v jeseni. Risba z barvniki na siv papir. — Jesen: jabolko, hruška, češplja, slive s sadjem napolnjen koš. Risbe z barvniki. — Zajec na travniku; eden pazi, drugi se pase. Razdelitev prostora. — Poševna smer: Žena v dežju pod dežnikom. Risba z barvniki. Razdelitev prostora.	Kažipot. Risba z barvniki ali barvami. Celorobi vrbovi listi: a) risba s svinčnikom, b) z barvniki (obris, ploskev) c) z barvo (sivo) kot silhueta brez žile, z žilo. — Vrbov list v okrasu. Golobnjak. Risba z barvniki. — Kjer dovoljujejo razmere: Mozaična opločnica. Lepljenje z barvastim papirjem.	Jesenskolistje: a) obris, b) silhueta, c) z barvniki ali barvami. — Vejica z listi: a) silhueta, b) z barvniki ali barvami. — Elipsa; vaja z zamahom (kakor zgoraj pri krogu). Vse, kar ima obliko elipse: kluč, očala, citrona, paleta, hruška. — Kr g. Uporaba kroga v okrasih (6. š. leto). — Jabolka — po naravi (6. š. leto): a) blokiranje, b) z barvniki ali barvami. Jabolčne vejice sadom kot okrasek. Prosta peresna risba.

*) Za deklice, ki imajo le eno uro risanja na teden, se iz te učne snovi izbirajo primerni predmeti za risanje.

2. četrtletje.

Mesec	1. razred		2. razred	
	Niž. sk.: 1. šol. leto	Viš. skup.: 2. in 3. šol. leto	Niž. skup.: 4. šol. leto	Viš. skup.: 5. in 6. šol. leto
December	—	Ograja, plot; hiša, krmilnica za ptičke; golo drevo na polju. (S črnim barvnikom na siv papir). — Skupina: hiša na vrtu z drevesom in ograjo. (S črnim barvnikom na siv papir). Razdelitev prostora. — Po spominu: sv. Miklavž in parkelj. Risba z barvniki. — Poševna smer. Telo vadev v črtah pri telovadbi; naslonjena lestvica, zastava, dimnikar z lestvo. Risbe z svinčnikom, zastava z barvniki.	Kvadrat, izvajen iz pravokotnika; okrasek žepnega robca. Risba s čopičem. — Kvadratična zvezda. Lepljenje. — Risanje v prirodo-pisnem pouku: mačka gobček, oko s punčico, lobanja; sedeča in stoječa mačka zadej. Risbe z barvniki. — Ilustracija: maček na vrtu. Razdelitev prostora. Risba z barvniki.	Mnogokotnik: osmero in šesterokotnik. Risba s črtalom. — Mnogokotnik v okrasu. Vpletanje barvastih papirnih trakov (v osmerokotnik). Deklice vpletajo, dečki tudi rišejo z barvniki ali barvami. — Izrezovanje in uvrščanje šesterokotnikov v razne vrstive. Snurekova vejica — po naravi. Risba z barvniki ali barvami. (6. šolsko leto.) Vrata šolske sobe ali omare — po nazoru. Risba s črtalom in merilom. — Elipsa: ročno zrcalo. (Z barvniki). — Jajčasta črta: jajce v navpičnem in vodoravnem prerezu; jajčja čašica, žlica, piruhi z okraski. Za deklice: krog za srajce v merilu 1 : 10.
Januar	—	Zima: Zimska pokrajina. Preprosta risba z višnjevim (nebo) in zelenim (gozd) barvnikom na bel papir. — Smreka v pokrajini. Risba s črnim barvnikom na siv papir. — Zimska pokrajina: smreka na hribu, v ozadju gozd in nebo. Risba z barvniki za 3. š. l. Razdelitev prostora. — Zimsko veselje: deček kopa sneženega moža. — Risba za 2. š. l. z belim in črnim barvnikom na temnosiv papir. — Sanke. Ilustracija: „Ptice pozimi“ ali „Zimsko veselje“: mladina se sanja. Risba z barvniki za 3. š. l.	Kvadrat (vaja s čopičem); reči s četverokotnikovimi osnovnimi oblikami; robec, domina; oblike zvezd in rozet v kvadratu. — Vaja v pokladanju kvadratičnih ploščic (v dveh barvah) v razne vrstive. — Izrezovanje raznih oblik iz kvadrata. — Narodni okraski v barvah; oblika srca, kvadrata, lipovega lista v vrstivah.	Krog; balončki na nitkah. Risba na temen papir z barvniki. Milni mehurčki; odtiskovanje s probkovim zamaškom, ki so na njem izrezali otroci krog. — Polžasta črta, spirala; vrtni polž s hišico. Risba z barvniki. — Spirala na raznih predmetih; izveski. — Valovita črta: razni ščitki, grbi. Risba z barvniki ali barvami. — Steklenice, vaze, vrči kot silhete. Prosta vaja s čopičem. — Geometrijsko risanje, floris, naris in mreža kocke, za deklice le mreža kocke. — Ilustracija primerne ga berila.
Februar	—	Dan in noč. Risba z barvniki, travnik-zelen, polje-rjavo, nebo višnjevo. (Dan s svetlejšimi, noč s temnejšimi barvniki. — Zvonček, cvet, steblo, čebuljica. Zvončkov cvet v okrasku. Risba z barvniki za 3. š. l.	Vaja v skiciranju. — Grebeni gorovja (Javor-nik, Nanos) kot silhete. — Sestava predmetov po barvah. Otroci rišejo reči, ki so vse rdeče ali vse zelene barve.	Razne oblike grbov se izrezujejo in rišejo. — Orodje, nož, škarje, kladivo; obliči a) obris, b) silheta, ki se lahko izrezuje. Pečatni tisk. — Otroci upodabljajo in izrezujejo na probkovini, trdi radirki, ali na krompirju preproste geometrijske risbe, jih pomakajo v tinto ali na pol suho barvo in odtiskujejo na papir v razne vrstive, zvezde, polnitve in ploskovne vzorce.

3. četrtletje.

Mesec	1. razred		2. razred	
	Niz. sk.: 1. šol. leto	Viš. skup.: 2. in 3. šol. leto	Niž. skup.: 4. šol. leto	Viš. skup.: 5. in 6. šol. leto
Februar	—	Solnce z žarki. (Žarki izhajajo iz središča solnca.) Pokrajina z vzhajajočim solncem. Risbe z barvniki za 2. in 3. š. l.	Po naravi vejice in mladike. Pazi na izrastke mladik in popkov. Risba s svinčnikom; z barvniki in lahko tudi z barvami.	Ptičja peresa: a) obris s svinčnikom, b) silhueta s tinto, c) z barvniki ali barvami. Za deklice: Monogrami za zaznamovanje perila. — Kroj spodnjih hlač v merilu 1 : 10.
Marec	—	Raca. Vaja v risanju oblike race. — Raca v travi, na vodi. Risbi z barvniki. — Riba. Vaja v risanju oblike ribe. Ribe v ribniku. Vodo je označiti v črtah z belim in višnjevim barvnikom. — Zvonček Risba z barvniki za 2. š. leto. — Pečatni tisk. Okraski za ovojne liste zvezkov. Otroci odčitkujejo z lesenim topim klinčkom, topim svinčnikom ali trdim gumijem, pomočnim v tinto, razne okraske v vrstitev in ploskovno krašenje (v 3. šol. letu.) Po naravi: teloh (cvet).	Izrezovanje trikotnikov iz kvadrata. — Trikotnik z barvo in čopičem na raznih predmetih; streha, pasja hišica, zastavica na drogu, papirnata otroška kapa itd. Vrbove mačice; Risba s svinčnikom, (obris), s čopičem in tinto ali neutralno barvo (silhueta) z barvniki ali barvo po naravi. Otroke je opozoriti na razredbo mačic na vejici. — Prirodopisno risanje: žolna — pri delu, jezik puščica, plezalna noga, način plezanja, njen gnezdo. Primeri: sekira in žolna. (Prosta risba s čopičem.)	Tropec; cvetlični lonček. — Tropec v okrasu; Peresna risba. — Po naravi; vrbove mačice; a) obris, b) silhueta, c) z barvniki ali barvami. — Vaza z vrbovimi vejicami za 6. š. leto. Zvonček ali teloh: a) obris, b) silhueta, c) z barvniki ali barvami. — Zvonček ali teloh v okrasu lahko kot peresna risba) Silhuete o pregibanju: konj, jezdec, voz, avto, vlak, vpreženi konji itd. Risbe tinto ali neutralno tinto. Geometrijsko risanje. Tloris, naris in mreža piramide; za deklice le mreža v 6. šol. letu.
April	—	Človeško telo, risano s črtami: stoja, hojba, tek. Risbe s svinčnikom za 2. šol. leto. — Človeška postava v svojih pregibih. Otroci 3. šol. leta izdelujejo osnutke s črtami: človeka v različnem pregibanju pri vožnji, na kolesu, pri hojbi, s samokolnico — ter ga oblečejo. Te risbe z barvniki. — Pomlad: travnik spomladi Na raskav papir z barvniki. — Vrtno orodje: lopata, grablje, vile, škaf, škropilnica, vodnjak. Razdelitev prostora. Ilustracija: Vlak prihaja, poštni voz, poštni avtomobil pride. Risbe z barvniki za 3. šol. l. Razdelitev prostora.	Ptičja peresa po naravi; a) oblika s svinčnikom ali črno kredo, b) z barvniki, tudi z neutralno tinto kot vaja s čopičem (silhueta) — Zastava — avstrijska in deželna. Lepljenje Zastave izrezujejo otroci iz barvaste a papir, a in jih nalepijo. Isto kot risba s čopičem. — Krompir. Oblika a) s svinčnikom; b) z neutralno tinto, c) z barvo. — Paziti je na lego očesa.	Po naravi; nagačeni ptiči; a) obris, b) z barvniki ali barvami. — Hrošči po naravi: a) obris, b) silhueta, c) z barvniki ali barvami. — Razni cveti po naravi: a) obris, b) silhueta, c) z barvami. Cveti v okrasih in vrstitev. — Spomini vel-kono-nih počitnic. Prosta risba; jajca, piruhi z narodnimi okraski. — Geometrijsko risanje: Tloris, naris valja.

1. četrtletje.

Mesec	1. razred		2. razred	
	Niž. sk.: 1. šol. leto	Viš. skup.: 2. in 3. šol. leto	Niž. skup.: 4. šol. leto	Viš. skup.: 5. in 6. šol. leto
Maj	—	Orodje: kosa, srp, - Miš. Vaja v risanju oblike miši. - Ilustracija kakega berila o miši, n. pr. Modra miška. Risba z barvniki. - Prometna sredstva: voz, avto, vlak. Risba za 2. š. l. - Drevesa: debla, vrbe z mladikami; topoli. Risba z barvniki za 3. š. l. Razdelitev prostora. Šmarnica: cvet, steblo in lista, Smarnica v okrasu. Risba za 3. š. l.	Listi. Risba z belo ali črno kreda na ovojni papir. Blokiranje listov, lipe, detelje, teloha, kostanja itd. - Listi v okraskih. - Tulpe, narcise; ti cveti v okraskih. Rjavi hrošč, kapusov belin z barvniki. - Romb Rombe iz barvastega papirja pokladajo učenci v ploskovne vzorce. - Risba z barvami. - Romb v okrasu.	Metulj: a) obris, blokiranje, b) z barvniki ali barvami. - Iz prirodslovnega pouka: sesalka, magnetna podkev s kotvico, magnet z železnimi opilki. - Opis risbe s preprostim črkami. - Čvete po naravi. Umetniška razdelitev prostora: hrib, malo neba, ravnina - veliko neba. - Motivi iz domačega kraja: zvonik, strešni okraski, stolpci. Risbe z barvniki. Risanje po skicah v šolski sobi.
Juni	—	Ptičja valilnica na drogu. Risba z barvniki. Razdelitev prostora. - Metulj; deček lovi metulja. - S senom obložen voz. Risbe z barvniki. - Ilustracija pesmi: „Na planinah“ .. Risbe za 2. š. l. Pokrajinska slika: domača hiša, drevo, vaški zvonik, cerkev, vaška lipa. Pokrajina naj bo prosta učenceva iznajdba. Risbe z barvniki za 3. š. l.	Metulj v okrasu. - Češnja; oblika in barva po naravi; skupina češenj. Češnja v okrasu. Ilustracija primerne povesti ali pesmi. Za deklice: Črke kot uporaba za zaznamovanje.	Hribovje. Risba z barvami. Ribnik (več vode manj neba). Razdelitev prostora. - Ilustracija primerne povesti ali pesmi. - Motivi iz domačega kraja: cerkva na holmu; ob vodi, vrtno lopo, dimniki itd. - Risbe v svrhu gojitve okusa glede razdelitve prostora.
Juli	—	Perilo na vrvi. - Brzjavni drogi, žica, ptice na žici. Risbe z barvniki za 2. š. l. -	Pokrajinska slika iz domačega kraja. Risba z barvniki, zmožnejši lahko tudi z barvami.	Prosto upodabljanje in ilustriranje.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000519346

